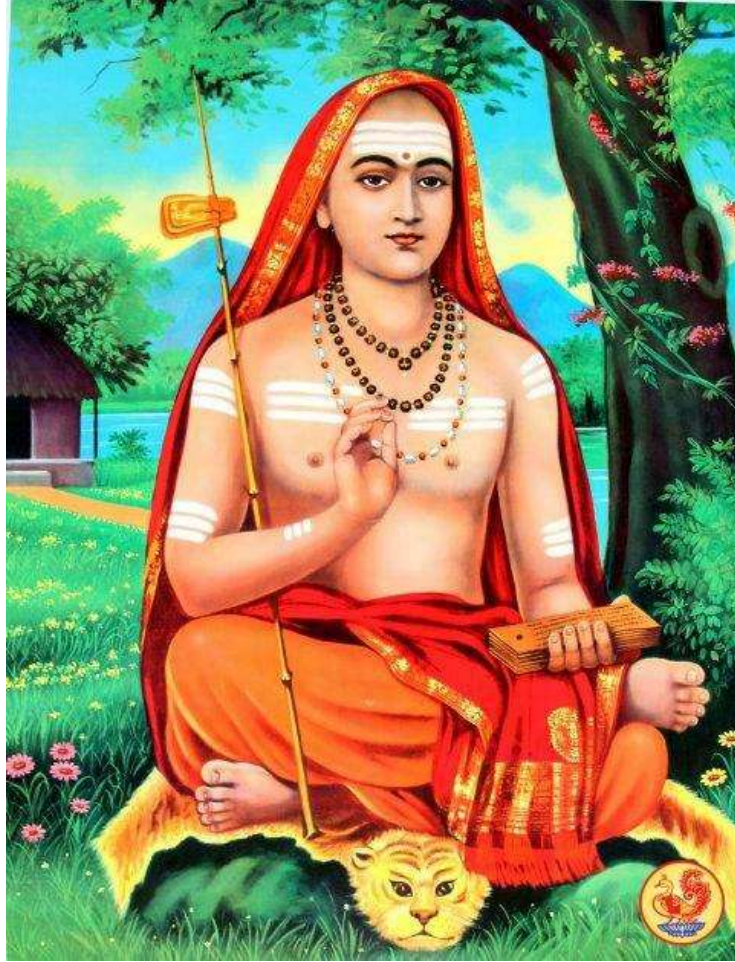

॥ Átmabódha ॥

Šrí Ádi Šankaráčárja

ze sanskrtu přeložil David Dostal, 2021

www.advaita.cz

Úvod

Átma-bódha neboli „Poznání Já“ je krátké dílo shrnující základní principy učení *advaita-védánty*. Tradičně bývá připisována Ádi Šankaráčárjovi (8. stol.), ale o jeho autorství se vedou spory. Jestli byl autorem skutečně Ádi Šankaráčárja nebo někdo jiný není pro nás asi až tak podstatné. Důležitý je obsah tohoto textu, kterému je i tradičně přikládána vysoká hodnota. Také Ramana Maharši přeložil tento text ze sanskrutu do tamilštiny (resp. opravil existující tamilský překlad).

Poznámka k českému překladu

Při překladu jsem vycházel primárně z originálu, tak jak je obsažen v sebraných spisech Ádi Šankaráčárji z roku 1910 (existuje novější vydání z 80. let, kde by měly být nějaké opravy, ale to se mi nepodařilo bohužel sehnat). V některých místech jsem zvolil čtení podle jiné verze textu. Taková místa jsem vždy vyznačil. Snažil jsem se spíše o doslovnější překlad a velké množství termínů jsem ponechal v závorkách v sanskrtu. Věřím, že to pomůže hlubšímu pochopení textu těm, kdo jsou již nějak obeznámeni s učením *advaita-védánty*. Jinak bohužel prakticky každý překladatel volí jiný způsob překladu těchto termínů a čtenář, si tak ani nemusí všimnout, že jde o tentýž termín (viz např. *buddhi* bývá překládáno jako intelekt, rozum, rozmysl, mysl apod.).

K některým veršům jsem připojil krátký komentář. Mým úmyslem ovšem není vyložit smysl textu, ale spíše poukázat na různé možnosti čtení, dovysvětlit případné termíny a podat informace ke kontextu. Jsem pevně přesvědčen, že nemá smysl, aby překladatel doplňoval k textu vlastní úvahy (případně mnoha slovy shrnoval to, co řekl autor), protože jednak to mne samotného nebaví a druhak to podkopává smysl studia původních pramenů.

Existují zhruba dvě verze textu Átma-bódhy, které se liší v pořadí veršů. Zde jsem se přidržel toho, který je ve sebraných spisech, v edici připravené P. N. Menonem a ve verzi, kterou přeložil Ramana Maharši.

V mnoha anglických překladech se běžně setkáme s překlady jednotlivých slov. V tomto překladu jsem se toho též přidržel, ale nutno uznat, že to lépe funguje v angličtině než v češtině. Bojoval jsem s tím, jestli jednotlivá slova překládat gramaticky přesně. Sanskrt má stejně jako čeština pádové koncovky, ale jednotlivé gramatické vazby nejsou spojeny se stejnými pády jako v češtině (podobný problém je s kompozity, se slovesy apod.). Kdybych ovšem přeložil každé jednotlivé slovo samostatně gramaticky přesně, vznikne nesrozumitelná směs. Proto jednotlivá slova překládám spíše s ohledem na jejich význam ve výsledném českém překladu.

Při přepisu originálu používám mezinárodní standard IAST. V textu samotném pak přepisuji sanskrt foneticky do češtiny.

Za konzultace překladu bych chtěl poděkovat Gábině Juhásově. Za korektury pak patří díky Janě Mikšíčkové a Martinovi Vinklerovi.

D. D.

Použité překlady a originály:

The works of Sri Sankaracharya, vo. 15. (Miscellaneous Prakaranas, vol. 1). Sri Vani Vilas Press, Srirangam 1910.

Atma Bodha of Sri Sankaracharya with a Rare Sanskrit Commentary, (ed. by P. N. Menon). Palghat – Malabar, 1942.

Ātmabodhaḥ (śrīśaṅkarācāryaviracito vedāṃtagraṃthaḥ). Kṣemarāja Publishers, Mumbai 1980.

Swami Nikhilananda: *Self-Knowledge (ātmabodha)*. Ramakrishna-Vivekanda Center, New York 1946.

Sri Ramana Maharshi: *The Collected Works* (7th revised edition). Sri Ramanasramam, Tiruvanamalai 2001.

Úvodní obrázek:

Shri Adi Shankaracharya

[https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Adi_Shankara_in_art#/media/
File:Shri_Shankaracharya.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Adi_Shankara_in_art#/media/File:Shri_Shankaracharya.jpg)

II Átmabódha II

*tapobhiḥ kṣīṇa-pāpānāṃ śāntānāṃ vītarāgiṇām |
mumukṣūṇām-apekṣyo'yam-ātma-bodho vidhīyate ||1 ||*

tapobhiḥ = askezí, sebe-disciplínou; *kṣīṇa* = zničené; *pāpānāṃ* = hříchy; *śāntānāṃ* = klidným; *vītarāgiṇām* = osvobozeným od tužeb; *mumukṣūṇām* = toužící po osvobození; *apekṣyāḥ* = s ohledem na; *ayam* = toto; *ātma-bodhaḥ* = *Átmabódha*, doslova „Poznání Já“; *vidhīyate* = je nabídnuto, je předloženo

Toto [pojednání o] poznání Já (átma-bódha) je nabídnuto těm, kteří sebe-disciplínou zničili své hříchy (pápa), jsou klidní, překročili vášně [a] touží po osvobození.

*bodho'nya-sādhanebhyo hi sākṣān-mokṣaika-sādhanam |
pākasya vahnivajjñānaṃ vinā mokṣo na sidhyati ||2 ||*

bodhaḥ = poznání; *anya* = jiné, ostatní; *sādhanebhyaḥ* = sádhaný, duchovní praxe; *hi* = zdůrazňovací částice, věru apod.; *sākṣāt* = na vlastní oči, přímá zkušenost, zcela jasně; *mókṣa* = osvobození; *eka* = jediná, jedinečná; *sādhanam* = duchovní praxe; *pākasya* = při vaření; *vahnivat* = jako oheň; *jñānam* = poznání; *vinā* = bez; *mokṣaḥ* = osvobození; *na* = ne; *sidhyati* = dosaženo

V porovnání s ostatními duchovními praxemi je poznání (bódha) jediným přímým prostředkem k osvobození (mókṣa). Jako [není možné] vařit bez ohně, není možné dosáhnout osvobození (mókṣa) bez poznání (džňána).

Přímo (*sākṣāt*) může znamenat jednak přímou zkušenost, ale také to může znamenat „v tomto životě či v tomto těle“. Celá věta by pak znamenala „V porovnání s ostatními duchovními praxemi je poznání jediným prostředkem, jak dosáhnout osvobození [již] v tomto životě.“ Mnoho ostatních duchovních tradic totiž slibuje osvobození až v některém z příštích zrození. Oba překlady dávají smysl, ale z kontextu (viz další verš) bych se přiklonil k prvnímu.

*avirodhitayā karma nāvidyāṃ vinivartayet |
vidyā'vidyāṃ nihanty-eva tejas-timira-saṅghavat ||3 ||*

avirodhitayā = nestojící proti; *karma* = čin, *karma*; *na* = ne; *avidyām* = nevědomost; *vinivartayet* = odstranit, ukončit; *vidyā* = poznání; *avidyām* = nevědomost; *nihanti* = ničí; *eva* = vskutku; *tejas* = oheň; *timira* = temnota; *saṅgha* = kontakt, přiblížení; *-vat* = jako (suffix)

Vykonávání činů či rituálů (karma) není protikladem nevědomosti (avidjá), a proto ji nemůže odstranit. [Avšak] poznání (vidjá) odstraní nevědomost (avidjá), jako světlo odstraní temnotu.

*avacchinna ivājñānāt-tannāśe sati kevalaḥ |
svayaṃ prakāśate hy-ātmā meghāpāye-'ṃśumān-iva ||4 ||*

avacchinnaḥ = oddělený, vydělený, omezený; *iva* = jako; *ajñānāt* = kvůli nevědomosti; *tat* = toho; *nāśe* = zničení; *sati* = když je; *kevalaḥ* = jediné, absolutní; *svayaṃ* = sám; *prakāśate* = svítí, září; *hi* = zdůrazňovací částice; *ātmā* = Já; *megha* = mrak; *apāye* = při odchodu; *aṃśumān* = slunce; *iva* = jako

Kvůli nevědomosti vypadá Já (átman) jako oddělené, ale když je [nevědomost] zničena, [ukáže se jako] jediné (kévala), zářící samo o sobě jako slunce, když odejdou mraky.

Slovo *avaččhinna*, které zde překládám jako oddělené, nejde snadno přeložit jedním slovem. Znamená také omezené, vymezené či konkretizované. Je to něco, co můžeme nějak vymežit, určit, případně tomu přiřkládat nějaké vlastnosti apod. V angličtině je tento termín překládán jako „finite“ (konečné) (takto Swami Chinmayananda, Swami Nikhilananda, Menon)

*ajñānakaluṣaṃ jīvaṃ jñānābhyāsād-vinirmalam |
kṛtvā jñānaṃ svayaṃ naśyey-jalaṃ kataka-reṇu-vat ||5||*

ajñāna = nevědomost; *kaluṣaṃ* = zašpiněný, znečištěný; *jīvaṃ* = individuální já, člověk; *jñāna* = poznání; *abhyāsāt* = díky snaze, praxi, díky provádění; *vinirmalam* = naprosto čisté; *kṛtvā* = učiniv; *jñānaṃ* = poznání; *svayaṃ* = samo; *naśyey* = zemře; *jalaṃ* = voda; *kataka* = „mycí ořechy“, ořechy rostliny *strychnos potatorum*, které se používaly při praní; *reṇu* = částice, drobek; *-vat* = jako (suffix)

Člověk (dživa) pošpiněný nevědomostí se dokonale očistí díky snaze o poznání (džñána-abhjása). Když toho dosáhne, poznání (džñána) samo zemře, jako jsou zbytky mýdla [odstraněny] vodou.

*saṃsāraḥ svapna-tulyo hi rāga-dveṣādi-saṅkulaḥ |
svakāle satyavad-bhāti prabodhe saty-asat-bhavet ||6||*

saṃsāraḥ = sansára, koloběh zrození a smrti; *svapna* = sen; *tulyaḥ* = podobný; *hi* = zdůrazňovací částice; *rāga* = touha, připoutanost; *dveṣa* = odpor; *ādi* = atd.; *saṅkulaḥ* = naplněný, plný; *svakāle* = ve svém čase; *satyavat* = jako pravda; *bhāti* = září, vypadá; *prabodhe* = při prozření, při probuzení; *sati* = když je; *asat* = neskutečné, nejsoucí; *bhavet* = je, se stává

Sansára je jako sen, plný touhy (rága), odporu (dveṣa) apod. Po určitou dobu vypadá jako skutečná[, ale] při prozření [se ukáže, že] neexistuje (asat).

*tāvat-satyam jagad-bhāti śuktikā-rajataṃ yathā |
yāvanna jñāyate brahma sarvādhiṣṭhānam-advayam ||7||*

tāvat = potud, do té doby; *satyam* = skutečný; *jagat* = svět; *bhāti* = září, vypadá; *śuktikā* = perleť; *rajataṃ* = stříbro; *yathā* = jak; *yāvat* = dokud; *na* = ne; *jñāyate* = je poznáno; *brahma* = brahman, absolutno; *sarva* = všeho; *adhiṣṭhānam* = základ; *advayam* = nedvojný, bez druhého

Jako stříbro perleti [vypadá pravé], tak i svět se jeví jako skutečný do té doby, než je poznáno nedvojně brahman, základ všeho.

*upādāne'khilādhāre jaganti paramēṣvare |
sarga-sthiti-layān yānti budbudānīva vāriṇi ||8||*

upādāne = příčina (materiální příčina); *akhila* = vše, bez výjimky; *ādhāre* = opora; *jaganti* = světy; *paramēṣvare* = z nejvyššího Pána; *sarga* = vznik; *sthiti* = udržování; *layān* = rozpuštění; *yānti* = jdou, dosahují; *budbudāni* = bubliny; *iva* = jako; *vāriṇi* = na vodě

Vznik, existence i zánik světů se děje v nejvyšším Pánovi (paramēṣvara) jako se bubliny [objevují] na vodě.

*saccidātmany-anusyūte nitye viṣṇau prakalpitāḥ |
vyaktayo vividhāḥ sarvā hāṭake kaṭakādivat ||9||*

sat = skutečnost, bytí; *cit* = vědomí; *ātmani* = přirozenosti; *anusyūte* = spletené, těsně spojené; *nitye* = věčné; *viṣṇau* = v Bohu, ve vše pronikajícím; *prakalpitāḥ* = učiněné, umístěné; *vyaktayaḥ* = individuality; *vividhāḥ* = různorodé, rozličné, mnohé; *sarvāḥ* = všechny; *hāṭake* = ve zlatě; *kaṭaka* = náramky; *ādi* = atd.; *-vat* = jako (suffix)

Jako náramky a další [šperky] existují ve zlatě, tak rozličné individuální bytosti existují ve věčném Bohu (Višnu), jehož podstatou je vědomí (čit) a bytí (sat).

*yathākāśo hr̥ṣīkeśo nānopādhi-gato vibhuḥ |
tad-bhedād-bhinnavad-bhāti tannāśe kevalo bhavet ||10||*

yathā = tak jako; *ākāśaḥ* = prostor; *hr̥ṣīkeśaḥ* = pán smyslů; *nānā* = rozličné, všelijaké; *upādhi* = omezující atribut, *upādhi*; *gataḥ* = vztahující se k; *vibhuḥ* = vše prostupující, všude jsoucí; *tad* = zde, v tomto případě; *bhedāt* = kvůli rozdílu; *bhinnavat* = jako rozdělený; *bhāti* = září, vypadá; *tat* = toho; *nāśe* = když je zničeno; *kevalaḥ* = jediný, absolutní; *bhavet* = je, se stává

Pán smyslů je jako všeprostopující prostor. [Když je] překryt rozličnými omezujícími atributy (upādhi), zdá se kvůli jejich rozdílu, jako [by byl] mnohý, [ale] jakmile zaniknou, [ukáže se jako] jediný (kévala).

Hr̥ṣīkeśa je doslova „Pán smyslů“, je to ale také jméno boha Višnu či Kršny.

Upādhi je filosofický termín *védanty*. Doslova by se dal přeložit jako „omezení“. V kontextu *védanty* je to cokoli, s čím mylně identifikujeme *brahman* nebo vlastní Já. Třeba tělo, mysl apod. jsou všechno *upādhi*.

*nānopādhi-vaśād-eva jāti-nāmāśramādayaḥ |
ātmany-āropitās-toye rasa-varṇādi bhedavat ||11||*

nānā = rozličné, všelijaké; *upādhi* = omezující atribut, *upādhi*; *vaśāt* = prostřednictvím, kvůli tomu; *eva* = vskutku; *jāti* = zrození, kasta; *nāma* = jméno; *āśrama* = životní stádium; *ādayaḥ* = atd.; *ātmani* = na Já; *āropitāḥ* = umístěné na; *toye* = ve/na vodě; *rasa* = chuť; *varṇa* = barva; *ādi* = atd.; *bhedavat* = jako rozdílnost

[Rozdíly] jako jsou různé druhy zrození (džāti), jména (náma), životní stádia (ášrama) atd. jsou pouze příkládány Já (átman) prostřednictvím různých omezujících atributů (upādhi) jako jsou [různé] chutě, barvy atd. [příkládány] vodě.

Džāti znamená doslova zrození avšak v přeneseném slova smyslu odpovídá našemu termínu „kasta“. Ortodoxní hinduismus rozlišuje velké množství kast (kasta hrnčírů, hudebníků atd.), které často mají i mnoho regionálních variant. Všechny tyto *džāti* jsou pak rozděleny do čtyř hlavních *varn*: *bráhmani* (kněží), *kšatrijové* (válečníci a vládcí), *vaišjové* (obchodníci, řemeslníci apod.) a *śúdrové* (služebníci). Kromě tohoto rozdělení společnosti na *varny* se rozdělují ještě čtyři životní údobí (*ášrama*), kdy každému odpovídá asi 20–25 let: student (*brahmačárin*), hospodář (*grhastha*), poustevník (*vánaprastha*) a světec (*sannjásin*). Dohromady se tomuto členění společnosti říká *varna-ášrama-dharma*. V některých verzích tohoto textu je *džāti-náma-ášrama* (zrození, jméno, životní stádium) nahrazeno *džāti-varna-ášrama*.

Příklad s vodou je v *advaita védántě* častý. Voda sama o sobě nemá chuť ani barvu, ale pokud do ní přidáme modrou barvu, bude vypadat modře. Pokud do ní dáme citrón, bude chutnat citrónově. Ale voda samotná nemá tyto vlastnosti. K ilustraci stejného principu se někdy používá též příklad s krystalem, který vypadá jako by byl červený, pokud je vedle něj položen květ ibišku. Viz také verš 15.

*pañcī-kṛta-mahābhūta-saṃbhavaṃ karma-saṃcitam |
śarīraṃ sukha-duḥkhānāṃ bhogāyatanam-ucyate ||12 ||*

pañcī = pět; *kṛta* = udělané; *mahābhūta* = živly, velké elementy; *saṃbhavam* = spojením; karma = čin, karma; *saṃcitam* = nahromadění, zábrana; *śarīram* = tělo; *sukha* = radost, potěšení; *duḥkhānāṃ* = utrpení, smutek; *bhoga* = zakoušení, prožívání; *āyatanam* = místo, domov, sídlo; *ucyate* = se nazývá;

[Hrubé] tělo je vytvořené paterou kombinací živlů, [získané] nahromaděním karmy [a] je nazýváno místem prožívání radosti a utrpení.

Paterá kombinace (*pañcīkarana*) je opět odborný termín *védánty*. Každý živel na hrubé fyzické úrovni neobsahuje jenom sám sebe, ale zároveň i všechny ostatní, které jsou v něm v menším poměru. Země obsahuje 1/2 země + 1/8 vody + 1/8 ohně + 1/8 vzduchu + 1/8 = prostoru. Toto rozdělení se označuje jako *pañcīkarana*, protože pět hrubých živlů vznikne na základě pěti různých kombinací jemných živlů. Jemné živly nejsou takto kombinované, viz další dvojverší. Podrobně také viz Ádi Šankaráčárja: *Tattvabódha, komentáře Svámí Tédžómajánanda* (př. M. Vinkler). Advaita.cz 2013, str. 101 an. (9.5.).

*pañca-prāṇa-mano-buddhi-daśendriya-samanvitam |
apañcī-kṛta-bhūtotham sūkṣmāṅgam bhoga-sādhanaṃ ||13 ||*

pañca = pět; *prāṇa* = životní energie, prána; *manaḥ* = mysl, *manas*; *buddhi* = rozmysl, *buddhi*; *daśa* = deset; *indriya* = orgány (vnímání a činnost); *samanvitam* = skládající se; *apañcī* = ne pěti; *kṛta* = udělané; *bhūta* = živly; *uttham* = pocházející z; *sūkṣmāṅgam* = jemné tělo; *bhoga* = zakoušení, prožívání; *sādhanaṃ* = prostředek;

Jemné tělo se skládá z pěti druhů životní energie (*prána*), mysli (*manas*), rozmyslu (*buddhi*) a deseti orgánů (pět orgánů vnímání a pět orgánů činnosti). Pochází z živlů bez patera kombinací (tj. z jemných živlů) a je prostředkem k prožívání (*bhóga*).

Orgány vnímání a činnosti neboli *indrija* zahrnují pět orgánů vnímání (*buddhíndrija* či *džhánéndrija*): zrak (*čakšu*), sluch (*šrótra*), čich (*ghrána*), chuť (*rasana*) a hmat (*tvač*); a pět orgánů činnosti (*karméndrija*): řeč (*vák*), uchopování či ruce (*páni*), pohyb či nohy (*páda*), vylučování (*páju*) a pohlavní orgány (*upastha*). Viz také Ádi Šankaráčárja: *Tattvabódha, komentáře Svámí Tédžómajánanda* (př. M. Vinkler). Advaita.cz 2013, str. 50 an. (5.2), kde jsou definovány detailněji.

Indrija se někdy překládá jako „smysly“, což je ale v tomto kontextu jen polovina významu (naše smysly odpovídají pouze orgánům poznávání). V tomto textu jsem proto zvolil překlad „orgány (vnímání a činnosti)“, protože je důležité, že nejde pouze o pasivní smysly, ale i o aktivní „orgány činnosti“.

*anādy-avidyānirvācyā kāraṇopādhir-ucyate |
upādhi-tritayād-anyam-ātmānam-avadhārayet ||14 ||*

anādi = bez počátku; *avidya* = nevědomost; *anirvācyā* = nepopsatelná, nevysvětlitelná; *kāraṇa* = příčina; *upādhiḥ* = omezující atribut, *upādhi*; *ucyate* = je nazýváno; *upādhi* = omezující atribut, *upādhi*; *tritayāt* = od trojice; *anyam* = jiný; *ātmānam* = Já, *ātman*; *avadhārayet* = má být pochopeno, určeno

Nevědomost, která je bez počátku a kterou nelze vysvětlit (*anirvācya*), je nazývána příčinným tělem (*kāraṇa-upādhi*). Pochop, že skutečné Já (*ātman*) je odlišné od těchto třech omezujících atributů (*upādhi*).

Tři omezující atributy (*upādhi*) jsou tři těla: tj. hrubé tělo, jemné tělo a příčinné tělo.

pañca-kośādiyogena tat-tanmaya iva sthitaḥ |
śuddhātmā nīla-vastrādiyogena sphaṭiko yathā ||15 ||

pañca = pět; *kośa* = obalů; *ādi* = atd.; *yogena* = spojením; *tat* = to; *tanmaya* = být totožný; *iva* = jako; *sthitaḥ* = se nachází, je; *śuddha* = čisté, čiré; *ātmā* = Já, *ātman*; *nīla* = modrá; *vastra* = látka; *ādi* = atd.; *yogena* = spojením; *sphaṭikaḥ* = krystal; *yathā* = tak jako

Tak jako krystal [vypadá modře] při kontaktu s modrou látkou, tak čiré Já (*ātman*) díky kontaktu s pěti obaly (*pañca-kóša*) apod., [vypadá] jako by s nimi bylo totožné.

vapus-tuśāḍibhiḥ kośair-yuktaṃ yuktyavaghātataḥ |
ātmānam-antaram śuddham viviñcyāt-taṇḍulaṃ yathā ||16 ||

vapus = tělesnými; *tuśa* = slupkami; *āḍibhiḥ* = atd.; *kośaiḥ* = obaly, *kóšami*; *yuktaṃ* = spojené; *yukti* = v usebrání, v soustředění; *avaghāta-taḥ* = oloupání, doslova je to zbavení slupky podobně jako, když se u nás mlátilo obilí; *ātmānam* = Já; *antaram* = vnitřní, uvnitř; *śuddham* = čistý; *viviñcyāt* = oddělí, odstraní; *taṇḍulaṃ* = zrno, semeno; *yathā* = tak jako

Člověk by měl oddělit v usebrání (*jukta*) slupky těl (*vapus*), obalů (*kóša*) atd. od čirého (*śuddha*) vnitřního Já (*ātman*) jako [když oloupe] zrnko.

sadā sarva-gato'py-ātmā na sarvatrāvabhāsate |
buddhāv-evāvabhāseta svaccheṣu pratibimbavat ||17 ||

sadā = vždy; *sarva-gataḥ* = vše prostupující; *api* = dokonce; *ātmā* = Já, *ātman*; *na* = ne; *sarvatra* = všude; *avabhāsate* = září, projevuje se; *buddhau* = v rozmyslu, v *buddhi*; *eva* = vskutku; *avabhāseta* = bude zářit; *svaccheṣu* = průzračný; *pratibimba* = odraz slunce/měsíce ve vodě; *-vat* = jako (suffix)

Vždy vše prostupující Já (*ātman*), není všude zjevně patrné (dosl. nezáří všude). V průzračném (*svacča*) rozmyslu (*buddhi*) bude zářit jako odraz slunce na vodě.

dehendriya-mano-buddhi-prakṛtibhyo vilakṣaṇam |
tad-vṛtti-sākṣiṇaṃ vidyād-ātmānaṃ rājavat-sadā ||18 ||

deha = tělo; *indriya* = orgány (vnímání a činnosti); *manaḥ* = mysl, *manas*; *buddhi* = rozmysl, *buddhi*; *prakṛtibhyaḥ* = prakti; *vilakṣaṇam* = odlišný; *tad* = toho, zde jejich ; *vṛtti* = činnost, dění; *sākṣiṇam* = svědkem; *vidyāt* = pozná, kéž pozná; *ātmānam* = Já, *ātman*; *rājavat* = jako král; *sadā* = vždy

[Já (átman)] je odlišné od těla, od orgánů vnímání i činnosti (indrija), od mysli (manas), rozmyslu (buddhi) i prakti. Je třeba pochopit, že Já (átman) je vždy jako král svědkem jejich činností.

*vyāpṛteṣv-indriyeṣv-ātmā vyāpārīvāvivekinām |
dṛśyate'bhreṣu dhāvatsu dhāvanniva yathā śaśī ||19 ||*

*vyāpṛteṣu = pracující, zaměstnané; indriyeṣu = orgány (vnímání a činnosti); ātmā = Já, átman;
vyāpāri = pracovník; iva = jako; avivekinām = pro ty, kdo nerozlišují; dṛśyate = je viděn; abhreṣu =
mraky; dhāvatsu = když běží; dhāvan = běžící; iva = jako; yathā = tak jako; śaśī = měsíc;*

Stejně jako měsíc vypadá jako by se pohyboval, i když [ve skutečnosti] se pohybují mraky, tak Já (átman) vypadá jako činitel, když [ve skutečnosti] pracují orgány (poznávání a činnosti).

*ātma-caitanyam-āśritya dehendriya-manodhiyaḥ |
sva-kriyārtheṣu vartante sūryālokaḥ yathā janāḥ ||20 ||*

*ātma-caitanyam = síla Já, energie Já; āśritya = uchýlit se k, mít oporu v; deha = tělo; indriya =
orgány (poznávání a činnosti); manaḥ = mysl, manas; dhiyaḥ = rozmysl, synonymum pro buddhi;
sva = své; kriya = činnost; artheṣu = předměty, účely; vartante = dělají, činí; sūrya = slunce;
ālokaḥ = světlo; yathā = tak jako; janāḥ = lidé*

Díky síle Já (átma-čaitanja) vykonávají tělo, orgány poznávání a činnosti (indrija), mysl (manas) [a] rozmysl (dhí, tj. buddhi) své činnosti, stejně jako lidé [vykonávají své činnosti] díky světlu slunce.

*dehendriya-guṇān-karmāṇy-amale sac-cid-ātmani |
adhyasyanty-avivekena gagane nīlatādivat ||21 ||*

*deha = tělo; indriya = orgány (vnímání a činnosti); guṇān = vlastnosti, guny; karmāṇi = činy; amale
= neposkvrněném, čistém; sat = existence, skutečnost; cit = vědomí; ātmani = Já, átman;
adhyasyanti = jsou přiloženo, jsou položeny přes; avivekena = nerozlišováním; gagane = na nebi;
nīlatā = modrost; ādi = atd.; -vat = jako (suffix)*

Jako jsou nebi [přikládány vlastnosti jako] modrost atd., které ve skutečnosti nemá], tak kvůli nerozlišování jsou neposkvrněnému Já (átman), jehož přirozeností je existence (sat) a vědomí (cit), přikládány činnosti těla, orgánů vnímání a činnosti (indrija) a gun.

*ajñānān-mānasopādheḥ karṭṛtvādīni cātmani |
kalpyante'mbugate candre calanādi yathāmbhasaḥ ||22 ||*

*ajñānāt = kvůli nevědomosti; mānasaḥ = týkající se mysli; upādheḥ = omezující atributy, upādhi;
karṭṛtva = konatelství, činitelství; ādīni = atd.; ca = a; ātmani = Já, átman; kalpyante = spojovány,
účastny, přikládány; ambu = voda; gate = nacházející se v; candre = měsíc; calana = chvění, pohyb;
ādi = atd.; yathā = tak jako; āmbhasaḥ = vodní;*

Kvůli nevědomosti jsou Já (átman) přikládány omezující atributy (upādhi) jako je konatelství apod., které náleží mysli (manas), jako když [vidíme] odraz měsíce ve vodě a přikládáme [měsíci] chvění apod., [které ve skutečnosti] náleží vodě.

*rāgecchā-sukha-duḥkhādi buddhau satyāṃ pravartate |
suṣuptau nāsti tan-nāśe tasmād-buddhestu nātmanaḥ ||23 ||*

rāga = touha; *icchā* = vůle, chtění; *sukha* = radost; *duḥkha* = smutek; *ādi* = atd.; *buddhau* = rozmysl, *buddhi*; *satyāṃ* = když je; *pravartate* = činí; *suṣuptau* = ve spánku; *nāsti* = není; *tat* = to; *nāśe* = zničení; *tasmāt* = kvůli tomu; *buddheḥ* = rozmysl, *buddhi*; *tu* = však, ale; *na* = ne; *ātmanaḥ* = Já, *átman*

Když rozmysl (*buddhi*) pracuje, touha (*rāga*), chtění (*ičchā*), radost (*sukha*), smutek (*duhkha*) atd. [vypadají] skutečně. Neexistují ale ve spánku [kdy *buddhi* není aktivní], tudíž náleží *buddhi* a nikoli Já (*átman*).

*prakāśo'rkasya toyasya śaityam-agner-yathoṣṇatā |
svabhāvaḥ sac-cidānanda-nitya-nirmalatātmanaḥ ||24 ||*

prakāśaḥ = světlo; *arkasya* = slunci; *toyasya* = vodě; *śaityam* = chladnost; *agneḥ* = ohni; *yathā* = tak jako; *uṣṇatā* = teplo; *svabhāvaḥ* = vlastní přirozenost; *sat* = existence, skutečnost; *cit* = vědomí; *ānanda* = baženost; *nitya* = věčné; *nirmalatā* = čistota, neposkrvněnost; *ātmanaḥ* = Já, *átman*

Jako je slunci [vlastní] světlo, vodě chlad, ohni teplo; tak i bytí (*sat*), vědomí (*cit*), blaženost (*ánanda*), věčnost (*nitja*) a neposkrvněnost (*nirmala*) jsou přirozeností (*svabhāva*) Já (*átman*).

*ātmanaḥ sac-cid-aṃśaśca buddher-vṛttir-iti dvayam |
saṃyojya cāvivekena jānāmīti pravartate || 25 ||*

ātmanaḥ = Já, *átman*; *sat* = existence, skutečnost; *cit* = vědomí; *aṃśaḥ* = díl, část; *ca* = a; *buddheḥ* = rozmysl, *buddhi*; *vṛttiḥ* = činnost; *iti* = takto; *dvayam* = dvojí; *saṃyojya* = spojování; *ca* = a; *avivekena* = nerozlišováním; *jānāmi* = já vím; *iti* = konce přímé řeči; *pravartate* = činí, je;

Když se kvůli nerozlišování (*avivēka*) část bytí-vědomí (*sat-cit*) náležejícího Já spojí s činností rozmyslu (*buddhi*), vznikne [představa] „já vím“.

*ātmano vikriyā nāsti buddher-bodho na jātviti |
jīvaḥ sarvam-alam jñātvā jñātā draṣṭeti muhyati ||26 ||*

ātmanaḥ = Já, *átman*; *vikriyā* = změna; *nāsti* = není; *buddheḥ* = rozmysl, *buddhi*; *bodhaḥ* = poznání, pochopení; *na jātu* = nikdy, nijak; *iti* = tak; *jīvaḥ* = individuální já, *džíva*; *sarvam* = vše; *alam* = dost; *jñātvā* = pochopiv, poznav; *jñātā* = poznávající; *draṣṭā* = vidoucí; *iti* = tak; *muhyati* = je zmaten

Já (*átman*) se nemění; rozmyslu (*buddhi*) v žádném případě nenáleží poznání (*bódha*). Individuální já (*džíva*), když vše dostatečně poznalo [si myslí:] „Jsem poznávající, jsem vidoucí“ a tak je zmatené.

V některých variantách originálu (např. Menon) je místo „jsem poznávající“ (*džňátá*) uvedeno „jsem konatel“ (*kartrá*).

*rajju-sarpa-vad-ātmānaṃ jīvaṃ jñātvā bhayaṃ vahet |
nāhaṃ jīvaḥ parātmeti jñātaś-cen-nirbhayo bhavet ||27 ||*

rajju = lano, provaz; *sarpa* = had; *-vat* = jako (suffix); *ātmānaṃ* = Já, *átman*; *jīvaṃ* = individuální já, *džíva*; *jñātvā* = pochopiv, poznav; *bhayaṃ* = strach; *vahet* = nést, vést, způsobit; *nāhaṃ* =

nejsem; *jīvaḥ* = individuální já, *džíva*; *parātmā* = nejvyšší Já; *iti* = konec přímé řeči; *jñātaḥ* = ten, kdo poznal, pochopil; *cet* = když, pokud; *nirbhayaḥ* = beze strachu; *bhavet* = je

[Nevědomý člověk] je obětí strachu, protože se považuje za individuální já (džíva), jako když si [plete] provaz s hadem. Jakmile pozná „Nejsem individuální já (džíva), ale nejvyšší Já (parátman)!“ bude beze strachu.

ātmāvabhāsasaty-eko buddhy-ādīnīndriyāṅy-api |
dīpo ghaṭādivat-svātmā jaḍaistair-nāvabhāsyate ||28 ||

ātmā = Já, *átman*; *avabhāsasaty* = osvětluje; *ekaḥ* = samo, jediné; *buddhi* = rozmysl, *buddhi*; *ādīni* = atd.; *indriyāṅi* = orgány (poznávání a činnosti); *api* = také; *dīpaḥ* = lampa, světlo; *ghaṭa* = džbán; *ādivat* = apod.; *svātmā* = vlastní Já; *jaḍaiḥ* = neživými; *taiḥ* = těmi; *nāvabhāsyate* = nejsou osvětlováni

Jedině Já (átman) osvětluje rozmysl (buddhi) apod. i orgány [vnímání a činnosti] jako lampa osvětluje [věci jako] džbán apod. [Ale] Já (átman) není osvětlováno žádnou z těchto neživých [věcí].

Osvětlovat (*avabhāsasaty* od kořene *bhās*) se ve filosofických textech běžně používá i ve významu „způsobuje projevení“. Tedy to, že pracuje *buddhi*, orgány vnímání a činnosti apod. je díky *átman*. Všechny tyto nástroje jsou na *átman* závislé. Ale *átman* nic dalšího nepotřebuje a neexistuje nic, na čem by *átman* záviselo.

svabodhe nānya-bodhecchā bodha-rūpatayāt manaḥ |
na dīpasyānya-dīpecchā yathā svātma-prakāśane ||29 ||

svabodhe = vlastní poznání, vlastní pochopení; *na* = ne; *anya* = jiné; *bodha* = poznání, pochopení; *icchā* = chtění, přání; *bodha* = poznání, pochopení; *rūpatayā* = stav, kdy je formováno či skládáno; *ātmanaḥ* = Já, *átmany*; *na* = ne; *dīpasya* = lampy; *anya* = jiné; *dīpa* = lampa, světlo; *icchā* = chtění, přání; *yathā* = tak jako; *svātma* = sebe; *prakāśane* = osvětlení

Stejně jako lampa nepotřebuje [k osvětlení] sebe sama jinou lampu, tak Já (átman) je poznáno (bódha) samo sebou a nepotřebuje nějaký další [prostředek], protože jeho přirozeností je poznání (bódha).

niṣidhya nikhilopādhīn-neti netīti vākyataḥ |
vidyād-aikyam mahāvākyair-jīvātma-paramātmanoḥ ||30 ||

niṣidhya = odehnav, zbaviv se; *nikhila* = všechny, úplně; *upādhīn* = omezující atributy, *upādhi*; *neti neti* = „ani toto, ani tamto“; *iti* = konec přímé řeči; *vākyataḥ* = podle výroku; *vidyāt* = měl by poznat; *aikyam* = jednotu, podstatu; *mahāvākyaiḥ* = pomocí „velkých výroků“ (*mahāvākya*); *jīvātma* = individuálního já; *paramātmanoḥ* = absolutního Já

Po odstranění všech omezujících atributů (upādhi) pomocí výroku „ani toto, ani tamto“ (neti neti) by měl [člověk] pomocí velkých výroků (mahāvākya) poznat jednotu individuálního (džívátman) a absolutního Já (paramátman).

Velké výroky neboli *mahāvākji*, jsou čtyřmi větami vybranými z Upanišad, které mají shrnovat esenci advaita védánty. Jsou to:

- Vědomí je *brahman* (*pradžñānam brahma*, Aitaréjopanišad III.3)

- Tento *átman* je *brahman* (*ajam átmá brahma*, Mándúkjópanišad I.2)
- To jsi ty (*tat tvam asi*, Čhándógjópanišad VI.8.7)
- Já jsem *brahman* (*aham brahmásmi*, Brhadáranjakópanišad I.4.10)

*āvidyakam śarīrādi dṛśyaṃ budbudavat-kṣaram |
etat-vilakṣaṇaṃ vidyād-ahaṃ brahmeti nirmalam ||31 ||*

āvidyakam = nevědomé, pocházející z nevědomosti; *śarīra* = tělo; *ādi* = atd.; *dṛśyam* = viditelné; *budbuda-vat* = jako bubliny; *kṣaram* = pomíjivé; *etat* = toto; *vilakṣaṇam* = odlišné; *vidyāt* = pozná, kéž pozná; *aham* = jsem; *brahma* = *brahman*; *iti* = konec přímé řeči; *nirmalam* = čiré

Viditelné předměty jako je tělo (*śarīra*) apod. pocházejí z nevědomosti a jsou pomíjivé jako bubliny. Kéž [hledající] pochopí, že je od nich odlišný [a pochopí] „Jsem čiré *brahman*“.

Druhou větu je možné číst i takto: „Kéž [hledající] pochopí, že to (tj. *brahman*) je odlišné [od těla apod.] a „já jsem čiré *brahman*.““ Význam je stejný.

*dehānyatvāna me janma-jarā-kārśya-layādayaḥ |
śabdādi-viṣayaiḥ saṅgo nir-indriyatayā na ca ||32 ||*

deha = tělo; *anyatvāt* = odlišnost; *na* = ne; *me* = moje; *janma* = zrození; *jarā* = stáří; *kārśya* = slábnutí, úpadek; *laya* = rozpuštění, smrt; *adayaḥ* = atd.; *śabda* = slova; *ādi* = atd.; *viṣayaiḥ* = pomocí předmětů smyslů; *saṅgaḥ* = spojení; *nir* = ne; *indriyatayā* = „orgánovost“, kvalita orgánů (vnímání a činnosti); *na* = ne; *ca* = a

Jsem odlišný od těla, nemám žádné zrození, stáří, slábnutí, smrt atd. Jsem jiný než orgány vnímání a činnosti (*indrija*), a proto nemám spojení ani s předměty smyslů jako je zvuk (*śabda*) atd.

„Zvuk atd.“ (*śabdādi*) odkazuje na tzv. *tanmātry*, kterých je pět a pojí se s pěti živly. Jsou to: zvuk (*śabda*), dotek (*sparśa*), forma či podoba (*rúpa*), chuť (*rasa*), vůně (*gandha*). Spojení mezi *tanmātrami*, živly i orgány vnímání a činnosti je možno nalézt v: Ádi Šankaráčárja: *Tattvabódha*, komentáře Svámí Tédžómajánanda (př. M. Vinkler). Advaita.cz 2013, str. 95.

*amanastvān-na me duḥkha-rāga-dveṣa-bhayādayaḥ |
aprāṇo hyamanāḥ śubhra ityādi śruti-śāsanāt ||33 ||*

amanastvāt = ne-myslí; *na* = ne; *me* = moje; *duḥkha* = utrpení; *rāga* = touha; *dveṣa* = odpor; *bhaya* = strach; *ādayaḥ* = atd.; *aprāṇaḥ* = ne životní energie, *prāna*; *ha* = zdůrazňovací částice; *amanāḥ* = ne-mysli; *śubhraḥ* = zářivý, čistý; *iti* = zakončení přímé řeči; *ādi* = atd.; *śruti* = „slyšené“, písma, Védy; *śāsanāt* = tvrzení, nařízení, příkaz

Nejsem myslí (*manas*), netýká se mě smutek (*duḥkha*), touha (*rāga*), odpor (*dveṣa*), strach (*bhaja*) apod. Jak popisují *śāstry*, [Já (*átman*)] není *prānami* ani myslí (*manas*), je neposkvrněné.

*nirguṇo niṣkriyo nityo nirvikalpo nirañjanaḥ |
nirvikāro nirākāro nityamukto'smi nirmalaḥ ||34 ||*

nirguṇaḥ = bez vlastností; *niṣkriyaḥ* = nečinný; *nityaḥ* = věčný; *nirvikalpaḥ* = neměnný, bez představ; *nirañjanaḥ* = čistý; *nirvikāraḥ* = neměnné, jednotné; *nityamuktaḥ* = vždy osvobozený, vždy volný; *asmi* = jsem; *nirmalaḥ* = neposkvřené

Jsem bez vlastností (*nirguna*), nečinný (*niškrija*), věčný (*nitja*), bez představ (*nirvikalpa*), neznečištěný (*nirañžana*), neměnný (*nirákára*), vždy osvobozený a neposkvřený (*nirmala*).

*aham-ākāśavat-sarvaṃ bahir-antargato'cyutaḥ |
sadā sarva-samaḥ siddho niḥsaṅgo nirmalo'calaḥ ||35 ||*

aham = jsem; *ākāśavat* = jako prostor; *sarvaṃ* = vše; *bahiḥ* = vně; *antar* = uvnitř; *gataḥ* = prostupující; *acyutaḥ* = nezničitelný, věčný, také jméno Kršny/Višnua; *sadā* = vždy; *sarva* = vše; *samaḥ* = stejný, vyrovnaný; *siddhaḥ* = dokonalý; *niḥsaṅgaḥ* = nepřipoutaný, nespojený s ničím; *nirmalaḥ* = neposkvřené; *acalaḥ* = nehybný

Jako prostor pronikám vším vně i uvnitř, jsem nezničitelný (*ačjuta*), jsem vždy všude stejný, dokonalý, nepřipoutaný, neposkvřený (*nirmala*), nehybný.

*nitya-śuddha-vimuktaikam-akhaṇḍānandam-advayam |
satyaṃ jñānam-anantaṃ yatparaṃ brahmāhameva tat ||36 ||*

nitya = věčné; *śuddha* = čistý; *vimukta* = osvobozený; *ekam* = jediné; *akhaṇḍa* = nepřerušena, celá; *ānandam* = blaženost; *advayam* = nedvojný, neduální; *satyam* = skutečné; *jñānam* = poznání, vědomí; *anantaṃ* = nekonečné, bez konce; *yat* = který; *param* = nejvyšší; *brahma* = *brahman*; *aham* = jsem; *eva* = vskutku; *tat* = to;

Jsem vskutku toto nejvyšší *brahman*, věčné (*nitja*), čistý (*śuddha*), osvobozený (*vimukta*), jediné, které je nepřerušenu blažeností (*ánanda*), nedvojný, skutečné (*satja*), které je vědomím (*džňána*), [a je] nekonečné.

*evaṃ nirantarakṛtā brahmaivāsmīti vāsanā |
haraty-avidyā-vikṣepān rogāniva rasāyanam ||37 ||*

evaṃ = takto, věru; *nirantara* = bez přerušení; *kṛtā* = činěné, praktikované; *brahma* = *brahman*; *eva* = věru; *asmi* = jsem; *iti* = přímá řeč; *vāsanā* = otisk v mysli, přesvědčení; *harati* = ničí; *avidyā* = nevědomost; *vikṣepān* = rozptýlení, projekce, matoucí představa; *rogān* = nemoci; *iva* = jako; *rasāyanam* = alchymie, medicína

Takto bez přerušení udržované přesvědčení (*vāsana*) „Jsem vskutku *brahman*“, zničí matoucí představy (*vikšépa*) nevědomosti (*avidja*) jako lék zničí nemoc.

*vivikta-deśa āsīno virāgo vijitendriyaḥ |
bhāvayed-ekam-ātmānaṃ tam-anantaṃ-ananyadhīḥ ||38 ||*

vivikta = osamocené; *deśa* = na místě; *āsīnaḥ* = sedící; *virāgaḥ* = nepřipoutaný, nevášnivý; *vijita* = ovládnuté; *indriyaḥ* = orgány (vnímání a činnosti); *bhāvayet* = měl by meditovat; *ekam* = jediné; *ātmānam* = Já, átman; *tam* = toho; *anantaṃ* = nekonečný; *ananya* = ne jiné, na nic jiného; *dhīḥ* = rozmysl (*buddhi*)

[Hledající] sedě na osamělém místě, nepřipoutaný (virága) s ovládnutými orgány vnímání a činnosti (indrija) by měl meditovat s rozmyslem (dhí, tj. buddhi) nezaměřeným na nic jiného [než] na jediné nekonečné Já (átman).

*ātmany-evākhilam drśyaṃ pravilāpya dhiyā sudhīḥ |
bhāvayed-ekam-ātmānaṃ nirmalākāśavat-sadā ||39 ||*

ātmani = v Já, *átman*; *eva* = vskutku; *akhilam* = vše, bez vynechání; *drśyam* = viděné; *pravilāpya* = úplné rozpuštění, zničení; *dhiyā* = rozmyslem, *buddhi*; *sudhīḥ* = moudrý, ten s dobrým (*su*) rozmyslem (*dhí*); *bhāvayet* = měl by meditovat; *ekam* = jediné; *ātmānam* = Já, *átman*; *nirmala* = čistý, bez poskvrny; *ākāśa-vat* = jako prostor; *sadā* = vždy, stále

Moudrý (sudhí) by měl svým rozmyslem (dhí) rozpustit vše viditelné v Já (átman). Měl by meditovat na jediné Já (átman), které je vždy jako neposkvrněný prostor.

*rūpa-varṇādikaṃ sarvaṃ vihāya paramārthavit |
paripūrṇa-cid-ānanda-svarūpeṇāvatiṣṭhate ||40 ||*

rūpa = tvar, podoba; *varṇa* = barva; *ādikaṃ* = atd.; *sarvaṃ* = vše; *vihāya* [absol.] = opustiv; *parama* = nejvyšší; *artha-vit* = znalec smyslu, znalec cíle; *paripūrṇa* = zcela úplné, zcela dokonalé; *cit* = vědomí; *ānanda* = blaženost; *svarūpeṇa* = svou přirozeností, vlastní podstatou; *avatiṣṭhate* [od *ava-* *v* *sthā* a *-tiṣṭhati*] = zůstávat, pobývat, ustálit se

Ten, kdo poznal nejvyšší cíl, opustiv všechny podoby (rúpa), barvy (varna) apod., zůstává ve své vlastní přirozenosti (svarúpa), která je vědomím (čit), blažeností (ánanda) a která je úplná (paripúrna).

Varna doslova znamená barva, ale je to také běžné označení pro čtyři hlavní vrstvy ortodoxní hinduistické společnosti: *bráhmáni*, *kšatrijové*, *śúdrové* a *vaišjové* (viz také poznámku k verši 13)

*jñāṭṛ-jñāna-jñeya-bhedaḥ pare nātmani vidyate |
cid-ānandaika-rūpatvād-dīpyate svayam-eva hi ||41 ||*

jñāṭṛ = poznávající; *jñāna* = poznávání, poznání; *jñeya* = poznávané; *bhedaḥ* = rozdíl; *pare* = v nejvyšším; *na* = ne; *ātmani* = v Já, *átman*; *vidyate* = je; *cit* = vědomí; *ānanda* = blaženost; *eka* = jediné; *rūpatvāt* = kvůli podstatnosti, kvůli tomu, že má takovou podstatu; *dīpyate* = září; *svayam* = samo; *eva* = vskutku; *hi* = zdůrazňovací částice

Rozdíl mezi poznávajícím, poznáváním a poznávaným neexistuje v nejvyšším Já (átman), protože jeho podstatou je vědomí (čit), blaženost (ánanda) a jedinnost (éka) a září samo sebou.

*evam-ātmāraṇau dhyāna-mathane satataṃ kṛte |
uditāvagati-jvālā sarvājñānendhanaṃ dahet ||42 ||*

evam = takto; *ātmā* = Já, *átman*; *araṇau* = dřevo na rozdělávání ohně; *dhyāna* = meditace; *mathane* = při tření; *satatam* = neustále; *kṛte* = vykonávané; *udita* = povstálý, vzniklý; *avagati* = poznání, porozumění; *jvālā* = oheň, plamen; *sarva* = všechno; *ajñāna* = nevědomost; *indhanam* = troud, klestí, dřevo do ohně; *dahet* = spálí

Když se takto neustále tře dřevo Já meditací (dhjána), rozhoří se oheň poznání, který spálí všechny troud nevědomosti.

Metafora použitá v tomto verši pracuje s rozdělováním ohně pomocí tření dřev. V češtině bohužel nemáme pro jednotlivé druhy dřeva použité při této činnosti speciální názvy. *Arani* je termín označující tvrdý kus dřeva, který se roztáčí mezi dlaněmi a špička je opřena o nějaké měkké suché dřevo případně i s troudem (*indhanam*). Rotací vzniklé teplo nakonec zapálí troud.

*aruṇeneva bodhena pūrvam saṃtamase hr̥te |
tata āvirbhavedātmā svayam-evāṃśumān-iva ||43 ||*

aruṇena = úsvitem; *iva* = jako; *bodhena* = pochopením, poznáním; *pūrvam* = nejprve; *saṃtamase* = úplnou temnotu; *hr̥te* = odstranění, zničení; *tataḥ* = poté; *āvirbhavet* = se projeví, se ukáže; *ātmā* = Já, *átman*; *svayam* = samo; *eva* = věru; *aṃśumān* = slunce; *iva* = jako

Nejprve je úsvitem pochopení zničena velká temnota a tehdy se objeví slunce Já (*átman*).

Aruna znamená úsvit nebo červánky. Je to fáze, která bezprostředně předchází východu samotného slunce.

*ātmā tu satataṃ prāpto'py-aprāptavad-avidyayā |
tannāśe prāptavad-bhāti svakaṅṭhābharaṇaṃ yathā ||44 ||*

ātmā = Já, *átman*; *tu* = však; *satatam* = neustále, pořád; *prāptaḥ* = dosažený, získaný; *api* = dokonce, také; *aprāptavat* = jako nedosažené, nezískané; *avidyayā* = nevědomostí; *tat* = toho; *nāśe* = zničení; *prāptavat* = jako získané; *bhāti* = září, vypadá; *svakaṅṭha* = na svém krku; *abharaṇam* = šperk, ozdoba; *yathā* = tak jako

Já (*átman*) je vždy dosaženo, i když kvůli nevědomosti (*avidja*) [vypadá] jako nedosažené. Když je nevědomost zničena, vypadá to [jako bychom Já] získali, [ale ve skutečnosti] je to jako [najít] šperk, který již máme na krku.

*sthāṇau puruṣavad-bhrāntyā kṛtā brahmaṇi jīvatā |
jīvasya tāttvike rūpe tasmin-dṛṣṭe nivartate ||45 ||*

sthāṇau = na sloup; *puruṣa-vat* = jako člověk; *bhrāntyā* = chybou, omylem, špatným úsudkem; *kṛtā* = činěné; *brahmaṇi* = na *brahman*; *jīvatā* = „džívovství“, individualita; *jīvasya* = *džíva*, individualita; *tāttvike* = odpovídající skutečnosti; *rūpe* = podstata; *tasmin* = to; *dṛṣṭe* = spatřeno; *nivartate* = zmizí, zanikne

Jako je omylem sloup [v dálce, považován za] člověka, tak je [omylem] individualita (*džíva*) [považována] za *brahman*. Jakmile je spatřena skutečná podstata individuálního já (*džíva*), tak [*džíva*] zmizí.

*tattvasvarūpānubhavād-utpannaṃ jñānam-añjasā |
ahaṃ mameti cājñānaṃ bād hate digbhramādivat ||46 ||*

tattva = skutečná; *svarūpa* = podstata, přirozenost; *ānubhavāt* = díky zkušenosti; *utpannam* = zrozené; *jñānam* = poznání; *añjasā* = rychle, okamžitě; *ahaṃ* = já jsem; *mama* = moje; *iti* = konec přímé řeči; *ca* = a; *ajñānam* = nevědomost; *bād hate* = odhání; *dig* = světová strana; *bhrama* = bloudění, motání; *ādi* = atd. -*vat* = jako (suffix)

Poznání (džňána), jež se zrodí prožitkem naší skutečné přirozenosti (svarúpa), okamžitě zničí nevědomost (adžňána) [v podobě představ] „já a moje“, tak jako přestaneme bloudit [ve tmě, jakmile vyjde slunce]

Přirovnání na konci je zde trochu nejasné. Doslova je zde „jako neschopnost rozpoznat správný směr apod.“ Překládám podle Menona, který doplňuje metaforu, což odpovídá předchozím veršům Další možnost je číst konec bez metafory takto: „zničí nevědomost (adžňána) [v podobě představ] „já a moje“, která je jako bloudění apod.“

*samyag-vijñānavān-yogī svātmany-evākhilam sthitam |
ekam ca sarvam-ātmānam-īkṣate jñāna-cakṣuṣā ||47||*

samyag = spojený, správný, úplný; *vijñānavān* = ten, kdo má poznání; *yogī* = jógin; *svātmani* = ve svém Já, sám v sobě; *eva* = věru; *akhilam* = bez mezery, úplně; *sthitam* = nacházející se; *ekam* = jedna; *ca* = a; *sarvam* = vše; *ātmānam* = Já, átman; *īkṣate* = vidí; *jñāna* = poznání; *cakṣuṣā* = zrakem, okem

Jógin, který dosáhl nejvyššího poznání (vidžňána), vidí zrakem poznání (džňána) celý svět ve svém Já (átman) a jedno Já (átman) ve všem.

*ātmaivedam jagat-sarvam-ātmano'nyanna kiṃcana |
mṛdo yadvadghaṭādīni svātmānaṃ sarvam-īkṣate || 48||*

ātma = Já, átman; *eva* = věru; *idam* = tento; *jagat* = svět; *sarvam* = celý, všechen; *ātmanaḥ* = od Já, átman; *anyat* = jiný; *na kiṃcana* = nijak; *mṛdaḥ* = od hlíny; *yadvat* = jako; *ghaṭādīni* = hrnce, džbány atd.; *svātmānam* = své Já, átman; *sarvam* = vše; *īkṣate* = vidí

Já (átman) je vskutku celým světem, [a] neexistuje nic jiného než Já (átman). Jako jsou džbány apod. [pouze] hlínou [, tak také moudrý] vidí vše jako své Já (átman).

*jīvanmuktastu tad-vidvān-pūrvopādhi-guṇāṃs-tyajet |
sa sac-cid-ānandadharmatvam bheje bhramara-kīṭavat || 49||*

jīvanmuktaḥ = osvobozený za živa (*džívanmukta*); *tu* = však; *tat* = to, zde který; *vidvān* = učenec, mudrc; *pūva* = první, předchozí; *upādhi* = omezující atribut, upádhi; *guṇān* = vlastnosti, *guny*; *tyajet* = se zřekne, odhodí; *sa* = on; *sat* = existence, bytí, skutečnost; *cid* = vědomí; *ānanda* = blaženost; *dharmatvam* = podstatnost; *bheje* = prožívá, má; *bhramara* = včela, specifický druh; *kīṭa* = červ, hmyz; *-vat* = jako (suffix)

Osvobozený za života (džívanmukta) je však ten učenec, který se zřekne předchozích omezujících atributů (upádhi) a [jejich] vlastností (guny). Ten dosáhl podstaty bytí-vědomí-blaženosti (sat-čit-ánanda) jako se červ [neustálou kontemplací stal] černou včelou (bhramara).

Příklad s „černou včelou“ (*bhramara*) je v advaita-védántě běžný a většinou se proto ani neopakuje celý. I zde je v originále pouze „jako černá včela a červ“. Tento příklad vychází z představy, že určitý druh včely či vosy unáší do svého hnízda drobný hmyz. Ten se pak nemůže hýbat a je nucen neustále jen pozorovat danou včelu. Když je takto nucen se na ní dlouho soustředěn, sám se postupně promění v také takovou včelu. Je to samozřejmě mytologická představa (možná původně šlo o špatnou interpretaci vývoje včely od larvy po dospělého, ale to není pro pochopení této pasáže podstatné).

Čtu zde podle sebraných spisů. Menom začíná tento verš „*dživanmuktistu*“. *Dživanmukti* je označení stavu „osvobození za života“. Verš pak také dává smysl, ale je potřeba dodat do věty sloveso, např.: „Učenec [nacházející se ve stavu / toužící po] osvobození za života...“ Lépe to pak sedí se zájmenem *tat*. Preferoval jsem verzi, kde není třeba přidávat sloveso.

tīrtvā mohārṇavam hatvā rāga-dveṣādi-rākṣasān |
yogī śānti-samāyukta ātmā rāmo virājate || 50 ||

tīrtvā = překročiv; *moha* = oblouznění, pomýlení; *arṇavam* = oceán; *hatvā* = zabiv; *rāga* = touha; *dveṣa* = odpor; *ādi* = atd.; *rākṣasān* = démony; *yogī* = *jógin*; *śānti* = klid, mír; *samāyukta* = spojený; *ātmā* = Já, *átman*; *rāmaḥ* = hrající si, radující se; *virājate* = vynikat, zářit, vládnout

Když překročil oceán omylu (*móha*), a zabil démony touhy (*rāga*), odporu (*dvěša*) apod., září *jógin* naplněný klidem, radující se v Já (*átman*).

bāhyānityasukhāsaktim hitvātma-sukha-nirvṛtaḥ |
ghaṭa-stha-dīpavac-chaśvad-antar-eva prakāśate || 51 ||

bāhya = vnější; *anitya* = pomíjivá; *sukha* = radost, potěšení; *saktim* = přitoutanost, závislost; *hitvā* = zabiv; *ātma* = Já, *átman*; *sukha* = radost, potěšení; *nirvṛtaḥ* = spokojen; *ghaṭa* = hrnec; *stha* = postavené; *dīpavat* = jako lampa; *śaśvat* = stále; *antaḥ* = uvnitř; *eva* = věru; *prakāśate* = svítí

Když zabil připoutanost k vnější radosti, která je pomíjivá, [spočívá *jógin*] spokojen v radosti Já (*átman*). Září stále uvnitř jako lampa položená v hrnci.

Příklad s lampou v hrnci má více možných výkladů. Menom ho vykládá tak, že mudrce, který „spočívá ve vlastním Já“ nelze z vnějšku poznat, protože „září uvnitř“. Můžeme vidět pouze vnější znaky, je zmíněné zničení připoutanosti k vnějším potěšením, ale jeho skutečná podstata je z vnějšku neviditelná „jako lampa položená v hrnci“.

Svámí Nikhilánanda (1946, str. 208) vykládá toto přirovnání trochu odlišně: „V případě nevědomého člověka, osvětluje mysl skrze smyslové orgány vnější svět a jeho předměty. Ale *dživanmukta* stahuje smyslové orgány z vnějšího světa a obrací mysl dovnitř. Jeho mysl vidí světlo Ducha. Uvnitř něj září světlo Já.“

upādhistho'pi tad-dharmair-alipto vyomavanmuniḥ |
sarvavin-mūḍhavat-tiṣṭhet-asakto vāyuvac-caret || 52 ||

upādhi = omezující atributy, *upādhi*; *sthaḥ* = stojící, jsoucí; *api* = dokonce, také; *tat* = to; *dharmaiḥ* = svými charakteristikami; *alīptaḥ* = nepošpiněný; *vyomavat* = jako nebe, prostor; *muniḥ* = mnich, mudrc; *sarvavit* = vše vědoucí; *mūḍhavat* = jako hlupák; *tiṣṭhet* = by měl být; *asaktaḥ* = nepřipoutaný, nepolapitelný; *vāyuvat* = jako vzduch, jako vítr; *caret* = by se měl pohybovat

Dokonce i když se mudrc nachází mezi omezujícími atributy (*upādhi*), jejich vlastnosti (*dharma*) se ho nedotýkají, jakoby byl prostorem. [I když] ví vše, chová se jako prost'áček. Pohybuje se nepřipoutaný jako vítr.

upādhivilayād-viṣṇau nirviśeṣaṃ viśenmuniḥ |
jale jalam viyad-vyomni tejas-tejasi vā yathā || 53 ||

upādhi = omezující atributy, *upādhi*; *vilayāt* = když jsou rozpuštěny, zničeny; *viṣṇau* = ve vše prostupujícím; *nirviśeṣam* = bez rozdílu; *viśet* = vstoupit, splynout; *jale* = do vody; *jalam* = voda; *viyat* = prostor; *vyomni* = do prostoru; *tejas* = oheň; *tejasi* = v ohni; *vā* = nebo; *yathā* = tak jako

Když jsou omezující atributy (*upādhi*) rozpuštěny, splyne mudrc s vše-prostupujícím (*viṣṇu*) bez rozdílu, jako když se vlije voda do vody, prostor do prostoru nebo oheň do ohně.

Viṣṇu znamená doslova „vše-prostupující“, ale také je to jméno Boha. Autor mohl klidně zamýšlet oba významy současně.

yaj-lābhān-nāparo lābho yat-sukhān-nāparaṃ sukham |
yaj-jñānān-nāparaṃ jñānaṃ tad-brahmety-avadhārayet || 54 ||

yat = to; *lābhāt* = získání; *na-aparaḥ* = není jiného; *lābhaḥ* = zisk; *yat* = to; *sukhāt* = radost, potěšení; *na-aparaḥ* = není jiné; *sukham* = radost, potěšení; *yat* = to; *jñānāt* = když poznáno; *na-aparaḥ* = není jiného; *jñānam* = poznání; *tat* = to; *brahma* = *brahman*; *iti* = konec přímé řeči; *avadhārayet* = by mělo být přemýšleno, rozvažováno

Pokud je získáno, není už co jiného získat. Pokud se z něj radujeme, není jiné radosti. Pokud je poznáno, není vyšší poznání. Takto by mělo být o *brahman* rozvažováno.

yad-dṛṣṭvā nāparaṃ dṛśyaṃ yad-bhūtvā na punarbhavaḥ |
yaj-jñātvā nāparaṃ jñeyam tad-brahmety-avadhārayet || 55 ||

yat = to; *dṛṣṭvā* = uviděv; *nāparaṃ* = není vyšší, není jiného; *dṛśyam* = viditelné, stojící za pohled; *yat* = to; *bhūtvā* = když se stal; *na* = ne; *punar* = znovu; *bhavaḥ* = být, zrodit se; *jñātvā* = poznáv; *nāparaṃ* = není vyšší, není jiného; *jñeyam* = to, co by mělo být poznáno; *tat* = to; *brahma* = *brahman*; *iti* = konec přímé řeči; *avadhārayet* = by mělo být přemýšleno, rozvažováno

Pokud je viděno, není už nic jiného k vidění. Pokud budeme jím, nebudeme již znovu ničím jiným. Pokud je poznáno, není již nic dalšího, co by mělo být poznáno. Takto by mělo být o *brahman* rozvažováno.

První větu lze také číst: „Pokud je spatřeno, nic jiného už nestojí za pohled,“ nebo „není už nic jiného, co by mělo být spatřeno.“

tiryag-ūrdhva-madhaḥ pūrṇaṃ sac-cid-ānandam-advayam |
anantaṃ nityam-ekaṃ yat-tad-brahmety-avadhārayet || 56 ||

tiryag = napříč; *ūrdhva* = nahoře; *madhaḥ* = uprostřed; *pūrṇam* = úplné, dokonalé; *sat* = bytí, existence, skutečnost; *cit* = vědomí; *ānandam* = blaženost; *advayam* = ne-dvojný; *anantaṃ* = bez konce; *nityam* = věčné; *ekaṃ* = jediné; *yat* = to; *tat* = to; *brahma* = *brahman*; *iti* = konec přímé řeči; *avadhārayet* = by mělo být přemýšleno, rozvažováno

Dokonalé (*pūrṇa*) napříč, nahoře i uprostřed, bytí-vědomí-blaženost (*sat-čit-ánanda*), nedvojný, nekonečný, věčný (*nitya*), jediné (*éka*). Takto by mělo být o *brahman* rozvažováno.

atat-vyāvṛtti-rūpeṇa vedāntair-lakṣyate'vyayam |
akhaṇḍānandam-ekaṃ yattadbrahmety-avadhārayet || 57 ||

atat = ne to; *vyāvṛtti* = rozlišení, vyvrácení; *rūpeṇa* = formou; *vedāntaiḥ* = Upanišadami; *lakṣyate* = definováno; *avyayam* = ne pomíjivé, neměnné; *akhaṇḍa* = nedělitelné, neustávající; *ānandam* =

blaženost; *ekam* = jedině; *yat* = to; *tat* = to; *brahma* = *brahman*; *iti* = konec přímé řeči; *avadhārayet* = by mělo být přemýšleno, rozvažováno

To, co bylo Upanišadami definováno negativním způsobem, neměnné, nekonečná blaženost, jedině. Takto by mělo být o *brahman* rozvažováno.

Negativní definice je narážka např. na slavné „*nēti nēti*“ neboli „ani toto ani tamto“ (viz verš 30 a Brhadáranjakópanišad II.3.6)

akhaṇḍānanda-rūpasya tasyānanda-lavāsritāḥ |
brahmādyāstāratamyena bhavanty-ānandino lavāḥ || 58 ||

akhaṇḍa = nerozdělená, úplná, nekonečná; *ānanda* = blaženost; *rūpasya* = podstata; *tasy* = toho; *ānanda* = blaženost; *lava* = zlomek, část; *āsritāḥ* = utíkající se, závisející na; *brahmādyāḥ* = Brahma a další; *tāratamyena* = poměrně; *bhavanti* = jsou; *ānandinaḥ* = blažení; *lavāḥ* = omezení;

Jelikož podstatou [*brahman*] je nekonečná blaženost (*ánanda*), Brahma a ostatní [bohové] jsou závislí na zlomku této blaženosti prožívají ji v [odpovídajícím] poměru pouze omezeně.

V sebraných spisech končí tento verš: *ánandinó'khilāḥ*, což by znamenalo, že Brahma a ostatní bohové jsou v daném poměru „úplně (*akhila*, doslova: bez přerušení) blaženými (*ánandin*)“. Čtu podle Menona: *ánandinó lavāḥ* („omezeně blažení“), protože takto dává věta mnohem lepší smysl. Stejně čte větu ve svém překladu i Ramana Maharši.

tad-yuktam-akhilam vastu vyavahāraścidanvitaḥ |
tasmāt-sarvagatam brahma kṣīre sarpirivākhile || 59 ||

tat = to; *yuktam* = spojený, sjednocený; *akhilam* = všechny; *vastu* = předmět; *vyavahāraḥ* = běžné užití, činnost; *cit* = vědomí; *anvitaḥ* = součástí, obsažené; *tasmāt* = tudíž; *sarvagatam* = vším prostupující; *brahma* = *brahman*; *kṣīre* = v mléce; *sarpiḥ* = přepuštěné máslo, *ghí*; *iva* = jako; *ākhile* = ve všem

Všechny předměty jsou spojené s Tím, [všechny] činnosti jsou obsažené ve vědomí (*čít*), tudíž *brahman* je vše-prostupující, jako se máslo nachází všude v mléku.

anaṅv-asthūlam-ahrasvam-adīrgham-ajam-avyayam |
a-rūpa-guṇa-varṇākhyam tad-brahmety-avadhārayet || 60 ||

anaṅt = ne-malé; *asthūlam* = ne velké; *ahrasvam* = ne krátké; *adīrgham* = ne dlouhé; *ajam* = nezrozené; *avyayam* = nezničitelné, neměnné; *a* = bez; *rūpa* = podoby; *guṇa* = vlastností; *varṇa* = barvy, kasty; *ākhyam* = označení; *tat* = to; *brahma* = *brahman*; *iti* = konec přímé řeči; *avadhārayet* = by mělo být přemýšleno, rozvažováno

Nemalé, nevelké, nekrátké, nedlouhé, nezrozené, neměnné, bez podoby, bez vlastností, bez barvy, bez označení. Takto by mělo být o *brahman* rozvažováno.

yadbhāsā bhāsyate'rkādi bhāsyair-yat-tu na bhāsyate |
yena sarvamideḥ bhāti tadbrahmetyavadhārayet || 61 ||

yat = toho, kterého; *bhāsāḥ* = světla, paprsky; *bhāsyate* = jsou osvětlována; *arka* = slunce; *ādi* = atd.; *bhāsyaiḥ* = být osvětlen čím; *yat* = toho, kterého; *tu* = však; *na* = ne; *bhāsyate* = jsou

osvětlována; *yena* = čím; *sarvam* = vše; *idam* = toto; *bhāti* = září, ukazuje se, jeví se; *tat* = to; *brahma* = brahman; *iti* = konec přímé řeči; *avadhārayet* = by mělo být přemýšleno, rozvažováno

To, jehož světlem je osvětlováno slunce apod., avšak [samo] není ničím osvětlováno. To, díky čemu je vše viditelné. Takto by mělo být o *brahman* rozvažováno.

Tato metafora znamená, že díky „světlu *brahman*“ je vše vidět, tak jako díky slunci můžeme vidět tento svět. Ale to, že můžeme vidět slunce i celý tento svět, je díky *brahman*. V sanskrtu znamená *bhāti* a *bhāsate* (od kořene *bhā* resp. *bhās*) „zářit, svítit“ a zároveň „stát se viditelným, jevit se“.

svayam-antar-bahir-vyāpya bhāsayannakhilam jagat |
brahma prakāśate vahni-prataptāyasa-piṇḍavat || 62 ||

svayam = samo; *antar* = uvnitř; *bahih* = vně; *vyāpya* = prostupující, prostoupivší; *bhāsayan* = osvětlující; *akhilam* = celý; *jagat* = svět; *brahma* = brahman; *prakāśate* = září, projevuje se; *vahni* = oheň; *pratapta* = rozžhavené; *āyasa* = železo, kov; *piṇḍa* = koule; *-vat* = jako (suffix)

Samo proniká vně i uvnitř, osvětluje celý svět, *brahman* září jako kovová koule rozžhavená v ohni.

jagad-vilakṣaṇam brahma brahmaṇo'nyanna kiṃcana |
brahmānyad-bhāti cen-mithyā yathā marumarīcikā || 63 ||

jagat = svět; *vilakṣaṇam* = odlišný od; *brahma* = brahman; *brahmaṇaḥ* = brahman; *anyat* = jiné; *na kiṃcana* = nijak, vůbec; *brahma* = brahman; *anyat* = jiné; *bhāti* = září, ukazuje se; *cet* = jestliže; *mithyā* = iluze; *yathā* = jako když; *marumarīcikā* = fata morgána;

Svět je odlišný od *brahman*. Neexistuje nic jiného než *brahman*. Jestliže se zdá [, že existuje] něco odlišného od *brahman*, je to iluze (*mithja*) jako fata morgána [v poušti].

dṛśyate śrūyate yadyad-brahmaṇo'nyanna tad-bhavet |
tattva-jñānāc-ca tad-brahma saccidānandam-advayam || 64 ||

dṛśyate = viděné; *śrūyate* = slyšené; *yadyat* = cokoli; *brahmaṇaḥ* = od brahman; *anyat* = odlišné; *na* = ne; *tat* = to; *bhavet* = je; *tattva* = skutečnost, princip; *jñānāt* = díky poznání; *ca* = a; *tat* = to; *brahma* = brahman; *sat* = bytí, skutečnost; *cit* = vědomí; *ānandam* = blaženost; *advayam* = nedvojná

Cokoli je viděno nebo slyšeno, není nic jiného než *brahman*. Díky poznání (*džňána*) skutečnosti (*tattva*) [poznáme] *brahman* [jako] nedvojně bytí-vědomí-blaženost (*sat-čit-ánanda*).

sarvagam saccidātmānam jñānacakṣurnirīkṣate |
ajñāna-cakṣurnekṣeta bhāsvantaṃ bhānum-andhavat || 65 ||

sarvagam = všeprostupující; *sat* = bytí, skutečnost; *cit* = vědomí; *ātmānam* = Já, *átman*; *jñāna* = poznání; *cakṣuḥ* = oko; *nirīkṣate* = hledět na; *ajñāna* = nevědomost; *cakṣuḥ* = oko; *nekṣeta* = nevidí; *bhāsvantaṃ* = zářící; *bhānum* = slunce; *andhavat* = jako slepý

Ten, kdo hledí okem poznání (*džňána*), vidí vše-prostupující Já (*átman*), které je bytí-vědomí-blaženost (*sat-čit-ánanda*). Ten, kdo má oko nevědomosti (*adžňána*), nevidí [ani] zářící slunce, jako by byl slepý.

*śravaṇādibhir-uddīpta-jñānāgni-paritāpitaḥ |
jīvaḥ sarvamaḷānmuktaḥ svarṇavadyotate svayam || 66 ||*

śravaṇādibhiḥ = nasloucháním apod.; *uddīpta* = zažehnutý; *jñāna* = poznání; *agni* = oheň; *paritāpitaḥ* = rozžhavený; *jīvaḥ* = individualní já, *džíva*; *sarva* = všechny; *maḷāt* = od znečištění, vad; *muktaḥ* = osvobozený; *svaṇavat* = jako zlato; *dyotate* [od *dyut*] = září, svítí; *svayam* = sám

Když se individuální já (džíva) rozžhává v ohni poznání zapáleném pomocí naslouchání (śravaṇa) apod., očistí se od všech vad a zazáří jako zlato.

„Naslouchání apod.“ odkazuje na tři základní praxe védanty: *śravaṇa* (slyšení), *maṇana* (rozmýšlení), *nididhjasana* (uvědomění, neustálá meditace).

*hṛdākāśodito hyātmā bodha-bhānuḥ-tamaḥpṛt |
sarva-vyāpī sarva-dhārī bhāti bhāsayate'khilam || 67 ||*

hṛdākāśa = prostor srdce; *uditaḥ* = vystoupající, vyšlé; *hi* = zdůrazňovací částice; *ātmā* = Já, átman; *bodha* = poznání, pochopení; *bhānuḥ* = slunce; *tama* = temnota; *upṛt* = ničitel; *sarva* = vše; *vyāpī* = prostupující; *sarva* = vše; *dhārī* = udržující; *bhāti* = září; *bhāsayate* = osvětluje, způsobuje že svítí, že se jeví; *akhilam* = vše

Já (átman) je sluncem poznání (bódha), které vychází v prostoru srdce, je ničitelem temnoty, vše-prostupujícím, vše-udržujícím, září a osvětluje vše ostatní.

„...osvětluje vše ostatní“ je opět ve smyslu „vše ostatní se jeví“, resp. „vše ostatní můžeme vidět“.

*dig-deśa-kālādyanapekṣya sarvagam
śītādiḥṛn-nitya-sukham nirañjanam |
yaḥ svātma-tīrtham bhajate viniṣkriyaḥ
sa sarvavitsarvagato'mṛto bhavet || 68 ||*

dig = směr; *deśa* = místo; *kāla* = čas; *ādi* = atd.; *anapekṣya* = bez ohledu; *sarvagam* = vším prostupující; *śītādi* = chlad apod.; *ḥṛt* = odnášející; *nitya* = věčná; *sukham* = radost; *nirañjanam* = čisté, bez vášní; *yaḥ* = kdo, co; *svātma* = své Já; *tīrtham* = pouť; *bhajate* = sloužit, následovat, podniknout; *viniṣkriyaḥ* = bez rituálů, bez činů; *sa* = ten; *sarvavit* = vše-vědoucí; *sarvagataḥ* = vše-prostupující; *amṛtaḥ* = nesmrtelný; *bhavet* = se stane

Neomezené směrem, místem, časem apod., vším prostupující, ničitel chladu apod., věčná radost, neposkvrněné [vášněmi]. Ten, kdo podnikne pouť (tīrtha) ke svému Já, oprostí se od činů a stane se vševědoucím, vším prostupujícím a nesmrtelným.

Tīrtha znamená jednak pouť nebo poutní místo, ale doslova je to místo pro [rituální] koupel – často umělá nádrž nebo i upravené místo u posvátné řeky či pramene. Proto by se druhá půlka trochu volněji dala číst i „ten, kdo vykoná koupel ve svém Já...“.

„...Oprostí se od činů“ (*viniṣkriyah*) je možné chápat také jako „oprostí se od karmy“, protože ta je následkem činů (a v sanskrtu jsou to stejné slovo: *krija*, resp. *karma*). Další možnost překladu je „oprostí se od rituálů“. Ovšem v tomto kontextu v souladu s překladem Ramany Maharšiho předpokládám, že autor zamýšlel širší význam slova *krija* jako činu obecně a nikoli pouze rituálu.